

Bevezető

Az állami polgári iskolai tanárképző főiskola gyakorló iskolájában, ahol egy tervszerűen megadott program alapján a magyar polgári iskolák jövő tanárainak gyakorlati kiképzése folyik, a II. éves főiskolai hallgatók részére a hét egyik órájában az intézet szakvezető tanárai a főiskola szakcsoporti taglásának megfelelően az egyes tárgyakból egy-egy mintatanítást tartanak. A mintatanítások a hozzájuk kapcsolódó metodikai tanulságokkal, valamint a velük párhuzamosan hetenként egy-egy órában még külön tartott szemináriumi órák anyagainak útmutatásai szolgálnak alapul arra, hogy a jelöltek a III. és IV. évfolyamon a szakvezető tanárok tervszerű előkészítése alapján, most már önálló tanításokat végezhesenek s hogy ezáltal a tanítás gyakorlatának felelősségteljes munkájába kellőképpen bevezetessenek.

A gyakorló polgári iskolát ebben az irányító nevelői munkájában három szempont vezérli.

a) Annak hangsúlyozása, hogy az eredményes tanítás első feltétele a tanár szaktárgyi tudományos felkészültsége. Ehhez a megfelelő alapot a tanárképző főiskola, azontúl pedig a tudományos továbbképzés adja. A gyakorló iskola azonban ennél a pontnál még külön is hangsúlyozza, hogy a szaktárgyi tudáson nem szótudást értünk, hanem a tudományos anyagnak kritikai szemmel történendő öntudatos áttekintését, az egymáshoz kapcsolódó fogalmaknak tisztánlátását s világos szétválasztását. Csak a közlendő anyag megállapított szempontok szerinti világos áttekintése képesít bennünket tiszta fogalomnyújtásra, majd a közlött ismereteknek szerves egységbe való céltudatos összefoglalására, mely minden nevelői munkának fő célja és feladata.

b) Minden tudományos felkészültség mellett is azonban jó tanár csak az lehet, ki a tanítandó anyag közlésénél még tudatos módszerrel is dolgozik. Ez azt jelenti, hogy a tanárnak teljesen ismernie kell az általános s főleg szaktárgyára vonatkozó kialakult modern módszertani elveket. Ismernie kell, mégpedig genetikus teljes kifejlődésében a vonatkozó módszertani irodalmat, mert csak így lesz képes kiválasztani azokat a tisztázott alapelveket, melyeket tanítói eljárásában követni akar s amelyekhez most már az eredmény biztosításának érdekében következetesen és hűséggel ragaszkodik is. Bár a tanító módszere az évek folyamán új, megtisztult elvek átvételével folyton formá-

lódik, az mégis mindig öntudatos marag, mert tanítói eljárása mindig az ő egyéniségéből s átgondolt céltudatos meggyőződésből fakad.

c) Harmadik szempontunk pedig annak hangsúlyozása, hogy minden tudományos és módszertani felkészültség mellett is még mindig a nevelői munkálkodásnak, mint nemzetnevelői hivatásnak az átértése és az abból származó nagy morális felelősség tudata a legfontosabb. Tehát az iskola belső életével való teljes lelki egybekapcsolódás, a nevelő olyan ténykedése, mely az ő szerető személyiségéből árad szét egy összefüggő, a tanuló testi, értelmi és szociáletikai kialakítását célzó harmonikus nevelés érdekében.

Ez a három elv vezeti a gyakorló iskola szakvezető tanárait, mikor szaktárgyaikból a jelöltek részére mintatanításokat tartanak.

Most úgy határoztunk, hogy ezeket az elhangzott tanításokat havonként megjelenő sorozatos kiadványokban a nyilvánosságának is közreadjuk.

A füzeteket elsősorban a polgári iskolák tanárainak szántuk. Azok tartalmával, szellemével s módszeres elgondolásaival szeretnénk a magyar polgári iskolák belső tanulmányi életére jótékony befolyást gyakorolni. Mindig vallottuk, hogy valamely iskolatípus életképességét és kifejlődését, a helyes szervezettel mellett még elsősorban és legfőképpen azok belső egészséges szellemű és eredményes tanulmányi munkájától várhatjuk.

A magyar polgári iskolák tanárai mindig előljártak a módszeres nevelői munka kiformalásában, hisszük, hogy ezek a füzetek csak elmélyítik a további nemes törekvéseket is.

A kiadott füzetek mintatanításokat közölnek, tehát csakis a tanítás gyakorlatával foglalkoznak. Ilyirányú munkálkodásunk azonban nem érinti intézetünk már jelzett s megindított azon törekvését, mikor sorozatos nagyobb művekben, az egyes tárgyak módszerét részletesen körülíró vezérkönyvek kiadását is tervbévettük. Itt jelezhetjük, hogy mostani kiadványainktól függetlenül a már kiadott első kötet után a jövő tanév elején legalább három-négy ilyen további vezérkönyvvel fogjuk a magyar polgári iskolák módszertani irodalmát gyarapítani.

A kiadott füzetek mintegy folytatásai lesznek a mult tanévben általam megindított »Módszeres dolgozatok«-nak, de tartalmukban szívesebbek lesznek annál, mert a polgári iskola összes tárgyaiból közölnek majd mintaleckéket.

A gyakorló iskolában minden tárgynak megvan a maga szakvezető tanára, mégis nagyon szívesen fogadjuk, ha tanártársaink közül azok, kik módszertani problémákkal külön is foglalkoznak, ilyirányú munkálkodásaikkal a mi törekvéseinkbe bekapcsolódnak. Szívesen közlünk minden ilyen mintatanítást, ha azok a modern didaktikai törekvésekkel összhangban vannak.

Fáradozásaink tiszta idealizmusunkból fakadnak, abból az

elgondolásunkból, hogy *ilyirányban elsősorban intézetünknek kell előljárnia, hol a modern módszertani törekvéseknek a való életbe való átültetésével hivatásunkból kifolyólag elsősorban foglalkozunk.*

Kezdhattük volna ezt a munkálkodásunkat a jövő tanév elején is, de régi szándékunk megvalósítását nem akarjuk már tovább halasztani. A f. tanévben még egy ilyen füzetet fogunk útjára bocsájtani. A jövő évtől kezdve gondunk lesz arra is, hogy az egyes füzetek mindig a következő hónap tanmenetével összefüggő témákat tárgyaljanak.

A leközölt tanítások intézetünk módszeres munkájából sarjadtak ki. Azok a tantermekben éppen tanárjelöltjeink irányító nevelésénél tényleg elhangzottak. Ez adja meg ezeknek a munkálatoknak belső értékét, realitását és fontosságát.

Fő célunk a demonstratív és kutató szellemű, jobb és eredményesebb tanításra való törekvés.

A módszerben az u.n. munkaiskolai módszertani elveket követjük oly értelemben, amennyiben azok egyéniségünkön átszűrődve és kipróbálva, a tanulók minden túlterhelését kizárva, tényleg alkalmasok a mindig kritikával gondolkodó, önálló cselekvésekre és elhatározásokra készséges, hivatásában tudatosan dolgozó és abban élő, a közösség s így elsősorban a haza iránti felelősséget érző valláserkölcsös és nemzetének lelkéhez mindig hű magyar polgárok tervszerű kialakítására.

*Szegeden, 1933. évi április havában,
a gyakorló polgári iskola tanári testületének nevében:*

Kratofil Dezső
igazgató.

1. Magyar nyelv

Tárgy: dolgozat-javítás a gyakorló polgári fiúiskola III. osztályban

Előzmények.

1933 március 24-én dolgozatot írtak a tanulók a III. osztályban. A dolgozat szabadon választott tárgyú leírás volt, ilyen címmel: »Legkedvesebb állatom.« Az előző órákon tértünk át az irodalmi írásművek leíró csoportjának tárgyalására. Olvas-tuk és feldolgoztuk Herman Ottónak »A golya« című állapotrajzát, s ennek alapján otthoni kidolgozásra házi feladatul kapták a fenti tételt azzal, hogy mindenki írja le azt az állatot, amelyiket ő legjobban szeret. A dolgozatot elkészítették s a megjelölt napon iskolai dolgozatul is azt adtam. Az óra elején mindenki 20 percig a saját munkájával foglalkozott; célul tűztem ki azt, hogy mindenki tüzetesen nézze át munkáját, csiszolja